

Waarom deze wegwijzer?

Het Belgische verenigingsrecht werd door de goedkeuring van het nieuwe Wetboek Vennootschappen en Verenigingen, dat op 1 mei 2019 in werking is getreden, grondig hervormd. De opvallendste wijziging is zonder meer het nieuwe onderscheid tussen vennootschappen en VZW's. Dit is namelijk niet langer het winstoogmerk, maar wel het winstuitkeringsoogmerk. Welke gevolgen de hervorming met zich meebrengt, leest u in deze wegwijzer.

Met meer dan 22.000 klanten werkt SBB Accountants & Adviseurs samen: starters, zelfstandige ondernemers en kmo's, vrije beroepers en vzw's. SBB biedt een brede expertise in accountancy, fiscaliteit en omgevingsrecht vanuit een kantoor vlakbij. Bovendien helpt SBB hen groeien met zakelijk-juridisch advies op maat. Dankzij een gespecialiseerd kenniscentrum en de rijke klantenbasis maken meer dan 460 SBB'ers deze belofte waar: samen slim ondernemen.

Het nieuwe verenigingsrecht: opportuniteiten en aandachtspunten voor social profit

1. De grens tussen VZW's en vennootschappen wordt kleiner

De door de hervorming van het insolventie- en ondernemingsrecht al ingezette trend tot verkleining van de grens tussen VZW's en vennootschappen (het zijn allebei "ondernemingen" waarop het ondernemingsrecht van toepassing is), wordt door deze hervorming verder gezet. Beide rechtsvormen worden nu beschreven in één wetboek: het Wetboek Vennootschappen en Verenigingen (WVV). Een aantal regels die onder het oude recht enkel bestonden voor vennootschappen, worden door deze hervorming ook van toepassing op VZW's. We denken dan bijvoorbeeld aan de mogelijkheid voor het bestuursorgaan (dit is de nieuwe naam voor de raad van bestuur) om besluiten schriftelijk te nemen, zonder dat er een effectieve fysieke vergadering plaats hoeft te vinden.

2. Van verbod op winstoogmerk naar verbod op winstuitkering

De toenadering tussen VZW's en vennootschappen is echter niet volledig.

Zo blijft een belangrijk onderscheid tussen deze ondernemingen bestaan, zij het dat het criterium van onderscheid wél werd aangepast. Dit is niet langer het winstoogmerk zoals we dit voorheen kenden, maar is voortaan het winstuitkeringsoogmerk. Volgens het nieuwe Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen mag een VZW dus wél onbepaald economische activiteiten verrichten (handels- en nijverheidsactiviteiten), op voorwaarde dat de VZW de winst die hieruit voortvloeit niet uitkeert aan haar oprichters, leden, bestuurders, ... Deze winst moet immers het belangeloos doel van de organisatie ten goede komen. Het uitkeringsverbod, dat naast het winstverbod, ook al onder het oude recht bestond, gaat ver en doelt zowel op rechtstreekse uitkeringen (bv. door betaling van een soort "dividend") als op onrechtstreekse uitkeringen (bv. door betaling van een niet-marktconforme bestuurdersvergoeding).

De "vereniging zonder winstoogmerk" wordt dus in feite een "vereniging zonder winstuitkering". Wat de concrete gevolgen zullen zijn van deze verandering op fiscaal vlak, op vlak van subsidies en op vlak van de mogelijke inzet van vrijwilligers valt nog af te wachten.

Wenst uw VZW onbeperkt economische activiteiten te verrichten? Dan is een statutenwijziging noodzakelijk. Zo niet, zal deze mogelijkheid pas in 2029 voor u openliggen. Neem contact op met uw **SBB-adviseur** voor meer informatie.

3. Ik wil een VZW opstarten. Wat zijn de aandachtspunten onder de nieuwe wet?

Een VZW kan vanaf 1 mei 2019 worden opgericht door twee oprichters, terwijl er voorheen minstens drie nodig waren. Zij moeten overigens niet meer met naam worden genoemd in de statuten (maar uiteraard wel in de oprichtingsakte). Nu er voortaan slechts twee oprichters nodig zijn, kan en mag de VZW functioneren met een algemene vergadering van slechts twee leden. De vroegere vereiste dat het aantal leden groter moet zijn dan het aantal bestuurders, is afgeschaft. In principe moeten er minstens drie bestuurders aan het roer staan maar als de VZW minder dan drie leden heeft, mag het bestuursorgaan twee bestuurders tellen.

De verplichte inhoud van de statuten is op verschillende punten gewijzigd. Nieuw is de vereiste dat niet enkel het belangeloos doel van de vereniging in de statuten moet worden beschreven maar ook de concrete activiteiten van de VZW. Nemen we een VZW-volleybalclub als voorbeeld. Haar belangeloos doel bestaat uit het bevorderen van de fysieke integriteit van de leden. Als activiteiten kan zij onder andere het organiseren van trainingen en matches opnemen. Het volstaat de voornaamste vooropgestelde activiteiten te vermelden: de organisatie van een jaarlijks spaghettifeest vermelden, is overbodig.

Daarnaast moeten VZW's onder het nieuwe recht het gewest waar de zetel is gevestigd opnemen in hun statuten. Het volledige zeteladres en het gerechtelijk arrondissement waaronder de VZW valt, moeten niet meer worden vermeld in de statuten maar enkel nog in de oprichtingsakte.

Het is belangrijk dat u deze verplichte nieuwe vermeldingen in het achterhoofd houdt bij oprichting van een VZW: ontbreken deze gegevens, dan kan uw VZW immers nietig worden verklaard en worden vereffend.

Denk er ook aan dat de oprichtingsakte van een VZW nu binnen de 30 dagen na oprichting moet worden neergelegd op de griffie van de ondernemingsrechtbank van de zetel van de VZW.

4. Ik heb reeds een VZW. Wat zijn de aandachtspunten onder de nieuwe wet?

Aangezien de beschreven nieuwe verplichte vermeldingen in de statuten ook gelden voor bestaande VZW's, moeten zij allemaal een statutenwijziging doorvoeren. De termijn die de VZW hiervoor krijgt, is ruim voldoende (zie punt 5).

Ook andere aanpassingen kunnen wenselijk of zelfs noodzakelijk zijn. Zo zijn bijvoorbeeld de wettelijke bevoegdheden van de algemene vergadering uitgebreid. Deze verbreding moet worden geïncorporeerd in uw statuten, nu deze statuten de bevoegdheid van de algemene vergadering niet kunnen beperken.

Ook is de oproepingstermijn voor de algemene vergadering verlengd van acht naar vijftien dagen. Vermelden uw statuten de termijn van acht dagen? Ook dan zal u deze moeten aanpassen.

Dit is slechts een greep uit de belangrijke veranderingen die zijn doorgevoerd. Benieuwd naar de impact en opportuniteiten van deze hervorming voor uw VZW? Neem contact op met uw **SBB-adviseur**: hij of zij helpt u graag op weg.

5. Wanneer treden de wijzigingen in werking?

Dat hangt voornamelijk af van uw situatie.

• U start met een VZW?

Sinds **1 mei 2019** kunt u een VZW enkel nog oprichten volgens de regels van het nieuwe Wetboek Vennootschappen en Verenigingen.

• U hebt al een VZW?

Voor uw bestaande VZW gelden de dwingende regels van het nieuwe wetboek pas vanaf **1 januari 2020**, tenzij u er al eerder voor kiest om deze nieuwe regels toe te passen. Vanaf 1 januari 2020 krijgt u nog 4 jaar de tijd – tot **1 januari 2024** – om uw statuten aan te passen. Zodra er om de een of andere reden tijdens deze overgangperiode van 4 jaar een statutenwijziging plaatsvindt, moeten de statuten wel verplicht worden aangepast aan de nieuwe wetgeving. Zolang de statuten van uw VZW niet bepalen dat in het kader van het maatschappelijk doel de hoofdactiviteit een handels- of nijverheidsactiviteit mag zijn, blijft het verbod op commerciële activiteiten als hoofdactiviteit geldig tot 1 januari 2029.

• Deadline gemist?

Als uw statuten na **1 januari 2024** nog niet in lijn liggen met de nieuwe wetgeving, dan kunnen de leden van het bestuursorgaan van de VZW persoonlijk aansprakelijk worden gesteld voor de eventuele schade als gevolg van de niet-nakoming van de verplichting tot aanpassing van de statuten.